

Тема:

Аналіз трудових ресурсів

Трудові ресурси — це частина працездатного населення, яка володіє фізичними й розумовими здібностями і знаннями, необхідними для здійснення корисної діяльності.

До трудових ресурсів належать:

- ✦ населення в працездатному віці, крім непрацюючих інвалідів 1-ї і 2-ї груп та непрацюючих осіб, які одержують пенсію на пільгових умовах (жінки, що народили п'ять і більше дітей і виховують їх до восьми років, а також особи, які вийшли на пенсію раніше у зв'язку з важкими і шкідливими умовами праці);
- ✦ працюючі особи пенсійного віку;
- ✦ працюючі особи віком до 16 років.

Завданнями аналізу є:

- ✦ визначити рівень забезпеченості господарства трудовими ресурсами з урахуванням потреби в працівниках основних професій, що потребують спеціальної підготовки, а також у фахівцях-керівниках;
- ✦ виявити якісний склад працюючих, можливості підвищення їх кваліфікаційного рівня;
- ✦ визначити плинність кадрів, особливо серед молодих працюючих, фахівців, її причини, а також спосіб закріплення кадрів у господарстві.

Залежно від умов найму працівників (без визначення або з визначенням строку їх зарахування до складу трудового колективу) їх класифікують за такими категоріями:

- ◆ *Постійні працівники* — ті, які є членами підприємства або прийняті на роботу по найму на тривалий термін без його точного визначення. Засновники (учасники) приватних підприємств — сільськогосподарських виробничих кооперативів, ТОВ, СФГ, командитних товариств, товариств з додатковою відповідальністю виступають членами цих підприємств, а тому їх правомірно відносити до даної категорії працівників.
- ◆ *Тимчасові працівники* — ті, яких зараховують до складу трудового колективу тимчасово на термін до двох місяців.
- ◆ *Сезонні працівники* — ті, яких зараховують до складу трудового колективу на термін від двох до шести місяців для виконання сезонних робіт.

Основні завдання аналізу продуктивності праці:

- визначити виконання плану і динаміку продуктивності праці одного працівника;
- проаналізувати чинники, що впливають на формування її рівня;
- проаналізувати затрати праці на виробництво одиниці основних видів продукції рослинництва і тваринництва;
- виявити резерви подальшого їх зниження.

Продуктивність праці

- ◆ *Продуктивність праці — найважливіший якісний показник використання трудових ресурсів підприємства і головний фактор зростання обсягів виробництва продукції.*
- ◆ *Продуктивність праці визначають за кількістю продукції, виробленої за одиницю робочого часу, або за затратами робочого часу на виробництво одиниці продукції.*

Продуктивність праці одного працюючого (ПП)

$$\text{ПП} = \text{ТП} / \text{ЧП},$$

де ТП - товарна продукція, тис. грн.,

ЧП - чисельність працівників, осіб

Показники продуктивності праці

Повні (прямі)

Натуральні показники

Трудомісткість продукції рослинництва

Трудомісткість продукції тваринництва

Вартісні показники

Погодинна продуктивність праці

Денна продуктивність праці

Річна продуктивність праці

Неповні (проміжні)

Абсолютні показники

Затрати живої праці на 1 га посіву у певному періоді

Те саме на 1 голову тварин

Норма закріплення тварин за одним працюючим

Відносні показники

Ступінь виконання норм виробітку на механізованих роботах

Те саме на кінноручних

Показники руху трудових ресурсів на підприємстві

Коефіцієнт обороту з приймання (КПп)

$$КП_{п} = \frac{\text{Кількість прийнятих на роботу працівників}}{\text{Середньооблікова чисельність працівників}} * 100 ;$$

Коефіцієнт обороту зі звільнення (КПз)

$$КП_{з} = \frac{\text{Кількість звільнених з роботи працівників}}{\text{Середньооблікова чисельність працівників}} * 100 ;$$

Коефіцієнт загального обороту (КПоб)

$$КП_{об} = \frac{\text{Кількість прийнятих та звільнених з роботи працівників}}{\text{Середньооблікова чисельність працівників}} * 100 ;$$

Коефіцієнт плинності кадрів (КП_{пл})

$$\text{КП}_{\text{пл}} = \frac{\text{Кількість звільнених за власним бажанням і за порушення трудової дисципліни}}{\text{Середньооблікова чисельність працівників}} * 100;$$

Коефіцієнт постійності складу персоналу підприємства (КП_{пс})

$$\text{КП}_{\text{пс}} = \frac{\text{Кількість працівників, які пропрацювали увесь рік}}{\text{Середньооблікова чисельність працівників}} * 100;$$

Основними завданнями аналізу використання фонду заробітної плати (оплати праці) у сільськогосподарських підприємствах є такі:

- ✦ визначення суми абсолютної і відносної перевитрати (економії) фонду заробітної плати та з'ясування причин, що її зумовили;
- ✦ вивчення структури фонду заробітної плати (оплати праці), застосування в господарстві матеріальних стимулів за високі результати праці;
- ✦ порівняння розміру оплати праці робітників, зайнятих у різних галузях виробництва.

Використання робочого часу для всіх категорій робітників аналізується за допомогою таких двох

показників:

- ✦ *середня кількість днів, відпрацьованих одним робітником за звітний період (місяць, квартал, рік);*
- ✦ *середня тривалість робочого дня (зміни).*

Величина фонду робочого часу (Фр.ч)

$$\text{Фр.ч} = \text{ЧР} * \text{Д} * \text{Т}$$

де ЧР- чисельність робітників,

Д - кількості відпрацьованих одним робітником днів у середньому за звітний період,

Т - середня тривалість робочого дня (зміни).

Трудомісткість продукції — показник, що характеризує затрати робочого часу на виробництво одиниці або всього обсягу виготовленої продукції.

Питома трудомісткість — це загальні витрати людино-годин на продукцію (на один виріб, на одну тисячу гривень товарної продукції).

Технологічна трудомісткість — це витрати нормованого робочого часу основних робітників-відрядників на виробництво продукції.

Питома трудомісткість (КП_п)

$$КП_{п} = \frac{\text{відпрацьовано всіма робітниками люд. - год.}}{\text{обсяг товарної продукції, тис. грн.}} ;$$

Резерви підвищення продуктивності праці

— це невикористані можливості економії затрат праці (як живої, так і уречевленої), які виникають унаслідок дії тих чи інших факторів (удосконалення техніки, технології, організації виробництва і праці тощо). Рівень продуктивності праці залежить від ступеня використання резервів.

За часом використання
розрізняють

- ✦ поточні
- ✦ перспективні

За сферами виникнення
розрізняють

- ✦ загальнодержавні
- ✦ регіональні
- ✦ міжгалузеві
- ✦ галузеві
- ✦ внутрішньовиробничі